

Bruxelles, den 22. september 2023
(OR. en)

13168/23

SOC 619
EMPL 441
EDUC 359
ECOFIN 897
DIGIT 187

NOTE

fra:	formandskabet
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Det europæiske semester 2023: nye teknologiers indvirkning på arbejdskraften: mod en retfærdig digital omstilling – Orienterende debat

edlagt følger til delegationerne en orienterende note fra formandskabet om ovenstående emne med henblik på den orienterende debat på samlingen i EPSCO-Rådet den 9. oktober 2023.

EPSCO-Rådet (beskæftigelse og socialpolitik)**Det europæiske semester 2023:****nye teknologiers indvirkning på arbejdskraften: mod en retfærdig digital omstilling**

Den Europæiske Union og dens medlemsstater har længe stået over for at skulle tackle fremtidige store udfordringer, som er fælles for alle verdensøkonomier og -samfund, i forbindelse med den grønne omstilling, digitalisering, demografiske ændringer og affolkning af en del af deres område.

Navnlig med hensyn til digitalisering erklærede Det Europæiske Råd i den "nye strategiske dagsorden 2019-2024"¹, at den digitale omstilling i de kommende år vil tage yderligere fart og få langtrækkende virkninger, og at vores politik skal udformes på en sådan måde, at den omfatter vores samfundsmæssige værdier, fremmer inklusivitet og vedbliver med at være forenelig med vores livsstil.

Med dette in mente bebudede Kommissionen i 2020 i sin meddelelse "Europas digitale fremtid i støbeskeen"², at den er parat til at fokusere på tre overordnede mål for at sikre, at Europa ved hjælp af digitale løsninger kan finde sin egen vej mod en digital omstilling, der respekterer vores værdier: en teknologi, der tjener mennesker, en fair og konkurrencedygtig økonomi og en europæisk tilgang til den digitale omstilling, der styrker vores demokratiske værdier, respekterer vores grundlæggende rettigheder og fremmer en bæredygtig, klimaneutral og ressourceeffektiv økonomi.

Den digitale omstilling og dens indvirkning på beskæftigelsen, på de færdigheder, som virksomheder og arbejdstagere har behov for, og på arbejdsvilkår og arbejdsmarkedsrelationer er en enorm udfordring i forbindelse med politikker for beskæftigelse, arbejdsmarked og social beskyttelse samt den sociale dialog.

Digitalisering medfører en gennemgribende omstilling af den måde, hvorpå varer produceres, og tjenesteydelser leveres. Selv om det er urealistisk at tro, at nye teknologier fuldt ud kan erstatte mennesker, fører den stigende automatisering af processer til fremkomsten af nye erhverv, til en fuldstændig omstilling af andre og til, at mange, der er blevet forældede eller unødvendige, forsvinder.

¹ Det Europæiske Råds konklusioner, 20. juni 2019.

² Meddelelsen "Europas digitale fremtid i støbeskeen", 19.2.2020, COM(2020) 67 final.

Den teknologiske revolution kan skabe nye beskæftigelsesmuligheder og udfylde eksisterende huller i arbejdsmarkedsdeltagelsen. Eksempelvis kan kunstig intelligens (AI) og robotteknologi alene forventes at skabe næsten 60 millioner nye job over hele verden i løbet af de næste fem år³. Forudsat at der træffes politiske foranstaltninger, der effektivt udjævner den digitale kløft, kan digitaliseringen ligeledes gavne landdistrikter og isolerede områder, der er særligt udsat for virkningerne af aldrende samfund og affolkning.

Desuden har digitaliseringen betydelige konsekvenser for retten til inkluderende uddannelse og livslang læring af høj kvalitet, der er fastsat i princip 1 i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Den digitale omstilling har gjort det mere nødvendigt end nogensinde før at erhverve og ajourføre digitale færdigheder, så alle borgere får mulighed for at deltage fuldt ud i samfundet, og virksomheder og arbejdstagere sættes i stand til at klare de forandringer, der finder sted på arbejdsmarkedet, med succes.

I afgørelsen om det europæiske år for færdigheder⁴ mindes der om, at mere end 90 % af de erhvervsmæssige roller i EU kræver et grundlæggende niveau af digitale færdigheder, mens omkring 42 % af EU-borgerne, herunder 37 % af arbejdstagerne, mangler grundlæggende digitale færdigheder.

De foranstaltninger på EU-plan eller nationalt, regionalt eller lokalt plan, der træffes for at nå de mål, der er fastsat i nævnte afgørelse, bør bidrage til opfyldelsen af EU's 2030-mål, der er fastsat i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder. Dette omfatter navnlig, at mindst 60 % af alle voksne bør deltage i uddannelse hvert år, og at mindst 80 % af de 16-74-årige bør have grundlæggende digitale færdigheder, hvilket er en forudsætning for inklusion og deltagelse på arbejdsmarkedet og i samfundet i et digitalt forandret Europa.

Desuden bliver indvirkningen af anvendelsen af kunstig intelligens på arbejdsvilkår og arbejdstagernes rettigheder stadig mere relevant. Selv om anvendelsen af AI-systemer kan medføre mange fordele for arbejdstagere og virksomheder, er den også forbundet med udfordringer, f.eks. når virksomheder uddelegerer deres ledelsesmæssige og organisatoriske beføjelser til algoritmer, hvilket øger deres kapacitet til at kontrollere.

³ Meddelelsen "Et stærkt socialt Europa for retfærdig omstilling", ST 5353/20.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2023/936 af 10. maj 2023 om et europæisk år for færdigheder (EUT L 125 af 11.5.2023, s. 1).

Centrale aspekter af arbejdsmarkedsrelationer og arbejdsvilkår såsom rekruttering og udvælgelse, opgavefordeling og bedømmelsessamtaler, karriereudvikling og opsigelse af kontrakter overlades i stigende grad til automatiserede beslutningssystemer.

Anvendelsen af disse automatiserede systemer kan være til gavn for arbejdstagerne, f.eks. ved at øge deres produktivitet, fremme inklusivitet eller øge sikkerheden på arbejdspladsen. Ikke desto mindre kan den give anledning til betydelige nye risici såsom algoritmebias, som kan underminere grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen. I modstrid med målene for en Union med lige muligheder⁵ kan de videreføre forskelsbehandling på grund af handicap, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, køn, alder eller seksuel orientering.

For at sikre en passende, retfærdig og effektiv reaktion på disse forhold skal beskæftigelses- og arbejdsmarkedspolitikker give tilstrækkelige garantier og sikre, at den teknologiske udvikling går hånd i hånd med passende arbejdsvilkår, arbejdstagerbeskyttelse og social beskyttelse. Med dette in mente bør kunstig intelligens og anvendelsen af algoritmer være underlagt menneskelig kontrol, og digitalisering i arbejdstagernes tjeneste bør forfægtes, samtidig med at deres individuelle og kollektive rettigheder respekteres.

Nogle lande har f.eks. vedtaget lovgivning om pligten til algoritmisk gennemsigtighed for virksomheder og behovet for at informere arbejdstagerrepræsentanter om anvendelsen heraf i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse.

Social retfærdighed, inklusion, ligestilling, arbejdstagernes rettigheder og sundhed og sikkerhed skal sikres, når der anvendes teknologier på arbejdspladsen. På samme måde som vi forfægter, at den grønne omstilling skal være retfærdig, skal en retfærdig digital omstilling også være et mål for vores offentlige politikker i overensstemmelse med den europæiske søjle for sociale rettigheder og den europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper⁶. Det betyder, at der bør sikres muligheder for udvikling af den økonomiske aktivitet og forbedring af kvaliteten af beskæftigelsen og arbejdsvilkårene, og negative økonomiske og sociale konsekvenser for arbejdstagernes rettigheder bør undgås.

⁵ En oversigt over EU's lovgivning og initiativer til bekæmpelse af forskelsbehandling findes på: [The Union of Equality \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/1234567890/attachment/data/1234567890/1/1234567890.pdf) (Unionen med lige muligheder)

⁶ [European Declaration on Digital Rights and Principles | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/1234567890/attachment/data/1234567890/1/1234567890.pdf) (Europæisk erklæring om digitale rettigheder og principper | Europas digitale fremtid i støbeskeen (europa.eu))

Behovet for reformer og investeringer, der støtter den digitale omstilling, er regelmæssigt blevet fremhævet i det europæiske semester. I den årlige undersøgelse af bæredygtig vækst 2023 identificeres sådanne foranstaltninger som værende afgørende for at styrke EU's økonomiske grundlag, fremme virksomhedsetablering og iværksætteri med henblik på at tackle manglen på digitale færdigheder som en særlig udfordring, der skal tages op for at styrke retfærdigheden og konkurrenceevnen.

For en sådan retfærdig digital omstilling spiller arbejdsmarkedets parter en afgørende rolle. Den sociale toparts- og trepartsdialog og kollektive overenskomstforhandlinger på alle niveauer er centrale redskaber til analyse, fastlæggelse og gennemførelse af politikker, der er fuldt ud tilpasset arbejdsgivernes og arbejdstagernes behov.

I denne forbindelse opfordres ministrene til at udveksle synspunkter om følgende spørgsmål:

- Hvilke nye initiativer kan iværksættes på EU-plan for at overvåge og håndtere nye teknologiers indvirkning på beskæftigelse, færdigheder, arbejdstagernes rettigheder, arbejdsvilkår, arbejdsmarkedsforhold og sociale rettigheder?
- Hvordan kan vi gøre den digitale omstilling retfærdig? Hvordan kan det europæiske semester hjælpe medlemsstaterne til at træffe passende foranstaltninger? Hvilken rolle har den sociale toparts- og trepartsdialog?